

Omgaan met verschillen: versterk je diversiteitscompetentie

Interactieve lezing

Rachel Zuilhof: docent NT2, adviseur VU-NT2

Voor alle incompany-opleidingsvraagstukken over
NT2: r.m.zuilhof@vu.nl

VU-NT2

Programma

- Deel 1   Introductie
- Deel 2   Diversiteitcompetentie, identiteit & inclusie
- Deel 3   Cultuur
- Deel 4   *Hot moments*
- Deel 5   Afsluiting

Doelen

- Diversiteitscompetentie versterken
- Bewustzijn eigen basiswaarden vergroten
- Kennis over cultuurgebonden aspecten in communicatie in de NT2-les vergroten

Wat gaan we doen?

- Schrijven en uitwisselen over je eigen waarden
- Schrijven en uitwisselen over een *hot moment*
- Plan maken om je les nog inclusiever te maken

Diversiteitscompetentie

- Goed kunnen functioneren in een diverse omgeving.
- Wat te doen bij een ervaring van 'vreemdheid'.

Diversiteitscompetentie

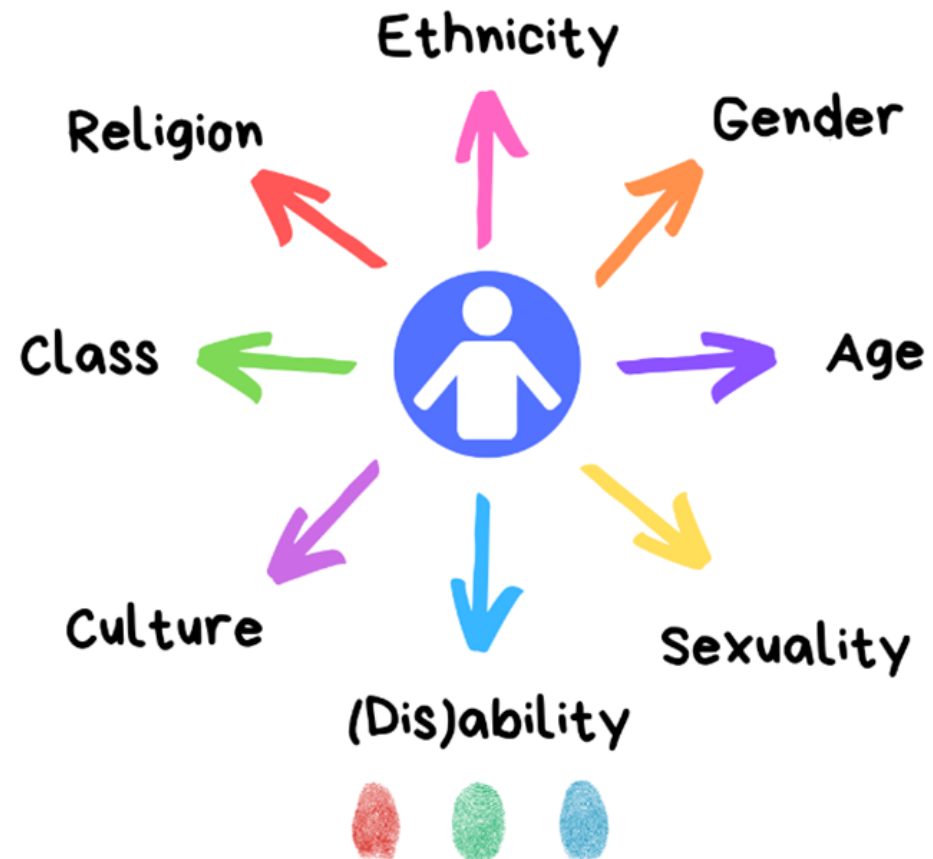
Diversiteitscompetentie is het vermogen **succesvol te communiceren** met mensen die anders zijn dan jijzelf, zonder te vervallen in het romantiseren of stigmatiseren van de ander. Daarbij zijn **inlevingsvermogen**, **zelfreflectie** en een **open houding** cruciaal.

Identiteit

- Identiteit is gelaagd
- Je identiteit wordt ook bepaald door de sociale en politieke context
- En door etniciteit, ras, klasse, gender, seksualiteit en beperking
- Je identiteit beïnvloedt je blik op de wereld en hoe je dingen interpreteert of begrijpt.

Intersectionaliteit

INTERSECTIONALITEIT

Inclusie

In inclusief NT2-onderwijs worden alle betrokkenen gezien en gehoord. Er is ruimte voor een veelheid aan perspectieven en ervaringen, ook als die afwijken van 'de standaard'.

Wat is cultuur?

- Collectieve, aangeleerde mentale programmering
- Zichtbare aspecten
- Normen en waarden
- Diepste, onzichtbare laag: basiswaarden
- Cultuur is dynamisch, persoonlijk en veranderlijk

Cultuur en communicatie

- Eigen basiswaarden spelen een rol
- Dat geldt ook voor de leerder
- Veel is gemeenschappelijk
- Er zijn ook verschillen
- Soms hebben die met cultuur te maken

Wat is communicatie?

- Zender en ontvanger
- Ontvanger moet de codes van de zender decoderen (taal en andere geluiden, gezichtsuitdrukkingen en gebaren)
- Codes zijn deels cultuurgebonden

Cultuurgebonden aspecten van communicatie

- Geluiden
- Gebaren
- Gezichtsuitdrukkingen
- Lichaamsafstand
- Welke intonatie is gepast?
- Welk spreekvolume is gepast?

- Tip: besteed hier aandacht aan in de les

Basiswaarden

- De diepste laag onbewuste kernwaarden
- Spelen ook een rol in communicatie
- 16 basiswaarden
- Straks drie voorbeelden

Risico's van werken met basiswaarden

- Te grote focus op verschillen
- Hokjesdenken
- Wij-zij-denken
- Algemeenheden betrekken op individuen

Voordelen van werken met basiswaarden

- Kennis leidt tot bewustzijn
- *'...something that happens to people when they realize that their way of doing isn't natural law, that other ways are possible.'* Michael Agar (1994)

Basiswaarden en *hot moments*

- Basiswaarde geraakt: automatische irritatie
  - *Hot moment*: kans om te leren
-
- Wacht even met reageren
  - Leren uitstellen van automatisch reactie

Cultuur in de NT2-les

- Niet alleen het 'vieren van verschillen'
- Ook omgaan met gevoelige momenten
- Leerders helpen hun diversiteitscompetentie te ontwikkelen
- Leerders helpen bij cultuurgebonden aspecten van communicatie
  - Leren communiceren met lokale bewoners
  - Ook informatie nodig over wat gepast is in de context

Culturele dimensies

- Wat is de dominante basiswaarde?
- Verschillen wereldwijd
- Drie voorbeelden van culturele dimensies:
  1. Kleine en grote machtsafstand
  2. Lage- en hogecontextcommunicatie
  3. Lineaire en flexibele tijd

1. Grote en kleine machtsafstand

- Grote machtafstand: De norm in een groot deel van de wereld: Arabische, Aziatische, Afrikaanse, Zuid- en Midden Amerikaanse, Slavische en mediterrane landen.
- Kleine machtafstand: Nederland, Israël, Scandinavische, Baltische en Angelsaksische landen

Kleine en grote machtsafstand

<u>Kleine machtsafstand</u>	<u>Grote machtsafstand</u>
Basiswaarde: onafhankelijkheid en zelfstandigheid	Basiswaarde: gehoorzaamheid en respect
Op werk en school wordt gestreefd naar gelijkheid. Hiërarchie is impliciet.	Hiërarchie is vanzelfsprekend in de hele maatschappij, ook voor mensen met de minste macht.
Docent verwacht initiatief Docent wordt als gelijke behandeld Docent verwacht zelfstandigheid	Docent neemt zelf initiatief Docent wordt met veel respect behandeld Docent helpt en beschermt leerlingen

Tips

- Bespreek onderwijservaringen in land van herkomst
- Sluit aan bij wat vertrouwd is
- Bereid stapsgewijs voor op wat nieuw is

2. Hoge- en lagecontextcommunicatie

- Hoeveel context is er nodig om een boodschap te interpreteren?
- Lagecontextcommunicatie: norm in Angelsaksische, Scandinavische en Duitssprekende landen (en Nederland).
- Hogecontextcommunicatie: norm in een groot deel van de wereld: Aziatische, Afrikaanse, Zuid- en Midden Amerikaanse, Arabische, Slavische en mediterrane landen.

Hoge- en lagecontextcommunicatie

Lage context	Hoge context
Duidelijk	Beleefd
Expliciet	Impliciet
Kort en bondig	Mooi ingeleid
Eerst de kern	Eerst de context
Basiswaarde: eerlijkheid	Basiswaarde: wellevendheid

Tips:

- Leerder en docent: soepel leren schakelen tussen hoge en lage context.
- Docent: oefenen met horen wat niet gezegd wordt.
- Sensitief zijn voor gezichtsverlies bij cursist
- Maak leerders bewust van de *emotionele waarde* die vaak gehecht wordt aan duidelijk zijn.

3. Lineaire en flexibele tijd

- Omgaan met tijd is cultuurgebonden
- Lineaire tijd: norm in Angelsaksische, Scandinavische en Duitssprekende landen (en Nederland)
- Flexibele tijd: norm in een groot deel van de wereld: Aziatische, Afrikaanse, Zuid- en Midden Amerikaanse, Arabische, Slavische en mediterrane landen

Lineaire en flexibele tijd

Lineaire tijd	Flexibele tijd
Monochroon	Polychroon
Tijd is afgebakend in compartimenten	Tijd is minder tastbaar, relaties zijn belangrijker
Eerst het een, dan pas het ander, volgens tijdsschema	Veel dingen tegelijk doen, snel schakelen
Stiptheid en planmatig werken worden positief gewaardeerd	Flexibiliteit wordt positief gewaardeerd

Tips:

- Leerder en docent: soepel schakelen tussen lineaire en flexibele tijd.
- Bespreek wat de norm was met op tijd komen op school en werk in het land van herkomst.
- Leerder: wennen aan een maatschappij waarin lineaire tijd meestal de norm is.
- Geef leerders de gelegenheid soms ook flexibel met tijd om te gaan/polychroon te werken.
- Maak leerders bewust van de *emotionele waarde* die vaak gehecht wordt aan stiptheid.

Hot moments

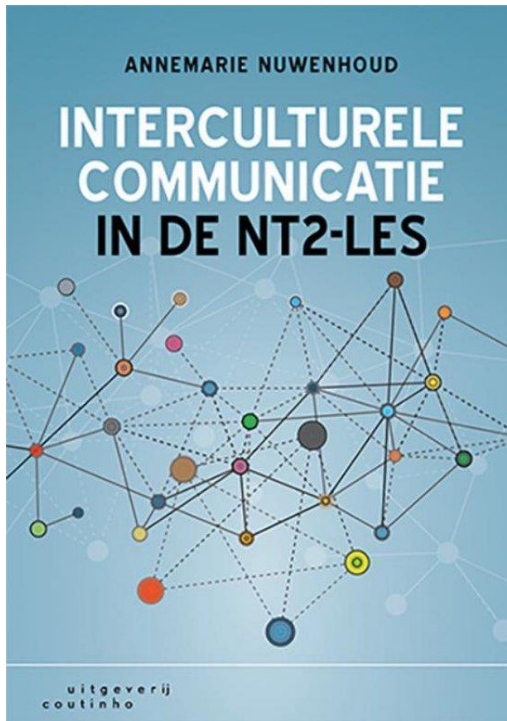
- Tussen mensen met verschillende perspectieven, kunnen er *hot moments* ontstaan.
- Hierbij lopen de gevoelens zo hoog op, dat het de les en het leren kan verstoren.
- Dit soort momenten zijn onvermijdelijk.
- Ze zijn ook een belangrijk deel van inclusief en uitdagend onderwijs.

Samengevat...

- Kennis van culturen, identiteiten en basiswaarden is één ingrediënt voor het ontwikkelen van diversiteitscompetentie (maar niet het enige).
- Leerder en docent kunnen samen werken aan hun diversiteitscompetentie.
- Gevoelig moment: Stel je automatische reactie uit en reflecteer op wat je eigen normen en waarden zijn.

Afsluiting

- Hartelijk dank voor je deelname!
- Vragen? R.m.zuilhof@vu.nl
- Voor wie verder wil lezen: Voor wie verder wil leren:

-Volg de korte opleiding **Inclusief lesgeven in de NT2-klas** bij VU-NT2:

<https://vu.nl/nl/onderwijs/vu-nt2/cursussen-opleidingen/korte-opleiding-inclusief-lesgeven-in-de-nt2-klas/inleiding>

-Kijk voor **ander opleidingsaanbod** over bijvoorbeeld Alfabetisering, leesbevordering of Leren observeren op:

https://assets-us-01.kc-usercontent.com/d8b6f1f5-816c-005b-1dc1-e363dd7ce9a5/efe565ec-2bdc-448b-ac58-874f4c5fa8e5/Docentenopleidingen%20en%20trainingen%20op%20maat%20en%20incompany_v8.pdf

Docentenopleidingen en trainingen VU-NT2

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

VU-NT2
NEDERLANDS
ALS TWEEDE TAAL

Aankomend NT2-docent in het volwassenen- onderwijs/ISK

Opleiding docent NT2 voor
deelnemers met onderwijs-
bevoegdheid [↗](#)

Opleiding docent NT2
voor deelnemers zonder
onderwijsbevoegdheid [↗](#)

Opleiding docent NT2 op
maat voor deelnemers met
onderwijsbevoegdheid [↗](#)

**EVC-procedure voor
ervaren NT2-docenten**
[↗](#) Assessment Certificaat
Competent Docent NT2
[↗](#) Hoe maak ik een portfolio
Competent docent NT2
[↗](#) Meest gestelde vragen
over het assessment
docent NT2

NT2-docent in het volwassenenonderwijs

Specialisaties

- [↗](#) Alfabetisering & Z-route
- [↗](#) Inclusief lesgeven in
de NT2-klas
- [↗](#) Leren observeren

Vakdidactiek

- [↗](#) Feedback geven op
schrijfproducten
- [↗](#) Leesbevordering
- [↗](#) Spreekvaardigheid
- [↗](#) Uitspraak
- [↗](#) Zelfregulerend schrijven

Didactiek

- [↗](#) Actief aan de slag met
mediatie in de klas
- [↗](#) Activerende didactiek en
samenwerkend leren
- [↗](#) Al-vaardig in de NT2-klas
- [↗](#) Differentiëren in de NT2-klas
- [↗](#) Meertaligheid in de NT2-klas
- [↗](#) Online NT2-lessen geven
- [↗](#) Praktijkgericht Leren
- [↗](#) Versterk je diversiteits-
competentie

NT2-docent op de ISK

Specialisaties

- [↗](#) Alfabetisering ISK of
Praktijkschool
- [↗](#) Leren observeren
- [↗](#) Klassenmanagement en
differentiatie

Vakdidactiek

- [↗](#) Feedback geven op
schrijfproducten
- [↗](#) Leesbevordering
- [↗](#) Spreekvaardigheid
- [↗](#) Uitspraak
- [↗](#) Zelfregulerend schrijven

Didactiek

- [↗](#) Activerende didactiek
en samenwerkend leren
- [↗](#) Differentiëren in de NT2-klas
- [↗](#) Online NT2-lessen geven
- [↗](#) Praktijkgericht Leren
- [↗](#) Versterk je diversiteits-
competentie

Docent in het VO

Specialisaties

- [↗](#) Inclusief lesgeven
in de NT2-klas
- [↗](#) Leren observeren

Vakdidactiek

- [↗](#) Feedback geven op
schrijfproducten
- [↗](#) Spreekvaardigheid
- [↗](#) Uitspraak
- [↗](#) Zelfregulerend schrijven

Didactiek

- [↗](#) Actief aan de slag met
mediatie in de klas
- [↗](#) Activerende didactiek en
samenwerkend leren
- [↗](#) Al-vaardig in de NT2-klas
- [↗](#) Differentiëren in de NT2-klas
- [↗](#) Lesgeven aan anderstalige
leerlingen
- [↗](#) Meertaligheid in de NT2-klas
- [↗](#) Online NT2-lessen geven
- [↗](#) Versterk je diversiteits-
competentie

Manager/coördinator op een taalschool of onderwijsinstelling

Maatwerk, advies
en begeleiding o.a. [↗](#)

- Observeren om te
professionaliseren
- Feedback op de NT2-plek
- Stagebegeleiding in company

Incompany trainingen
en opleidingen [↗](#)

Coördinator binnen een taalvrijwilligersorganisatie

- [↗](#) Versterk je diversiteits-
competentie
- [↗](#) Basiskennis NT2 voor
taalvrijwilligers

Copyright © 2024 VU-NT2
Auteur: Rachel Zuilhof

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.